

KVALITETSREDOVISNING FÖR FÖRSKOLORNA I ENSKEDE-ÅRSTA-VANTÖR 2007/2008

FÖRUTSÄTTNINGAR

I stadsdelsområdet Enskede-Årsta-vantör bor 85084 invånare (07-12-31). Året innan var invånarantalet 83373 (06-12-31). Stadsdelen växer pga. nybyggnation och också genom generationsskifte i villaområdena. I dagsläget är 2846 barn inskrivna i någon av stadsdelsområdets 61 förskolor på 189 avdelningar jämfört med 3109 barn på 198 avdelningar år 2007. Minskningen av antalet inskrivna barn beror på att en förskoleenhet med 18 avdelningar knoppades av 080101. Det betyder att den kommunala förskoleverksamheten ökat med 9 avdelningar. Barnantalet fortsätter att öka de nästkommande åren beroende på inflyttning i nybyggda områden varför det kommer att finnas behov att öppna 8-12 nya avdelningar per år. Under hösten 2007 brändes två förskolor ner i anlagda bränder. Barnen fick flyttas akut till tillfälliga lokaler vilket inledningsvis medförde ett visst missnöje hos en del föräldrar. Bättre anpassade lokaler togs sedan fram under året.

Inom förskoleverksamheten finns en specialavdelning för barn med autism och en för barn med funktionshinder. Verksamheten innefattar också 12 familjedaghem och en allmän förskola. Dessutom finns i området fem öppna förskolor som är träffpunkter och erbjuder verksamhet för hemmavarande barn och föräldrar. I stadsdelsområdet finns förutom de kommunala verksamheterna också 32 privata förskolor och ett antal privata familjedaghem med sammantaget 1465 inskrivna barn.

Stadsdelsområdet är indelat i 14 förskoleenheter som var och en leds av en förskolechef. Sju av förskolecheferna deltar för närvarande i den statliga rektorsutbildningen. Tre områden delades vid årsskiftet varför en rekrytering av tre nya chefer skedde under våren 2008. De nya cheferna tillträdde under försommaren. Områdena (enheterna) i stadsdelsområdet varierar i storlek. I de större områdena finns också en eller två biträdande förskolechefer. Inom några områden finns administrativt stöd samt pedagogiskt stödande tjänster. Varje område har format sin egen organisation efter behov och förutsättningar. Det är delegerat till cheferna att själva ansvara för utvecklingsarbetet och den kompetensutveckling som man prioriterar inom respektive enhet varför man tilldelats medel till det i budgetfördelningen. I de fall utbildningsinsatser eller föreläsningar samordnas delar man på kostnaderna.

För barn i behov av särskilt stöd har förskolecheferna möjlighet att antingen söka en ekonomisk förstärkningsresurs för riktade åtgärder inom enheten (i dagsläget har ca 100 barn förstärkningsresurs) eller insatser av resurspersoner från stadsdelsförvaltningens resursenhet. Inom resursenheten finns resursenhetschef, handläggare, psykolog, talpedagog, språkpedagog och musikerapeut.

Förskoleenheterna tillhör avdelningen för förskola och fritid inom stadsdelsförvaltningen med en stab som bl.a. består av en avdelningschef, en biträdande chef med inriktning fritid, en chef för resursenheten, en kvalitetsutvecklare/utredare samt en assistent på

halvtid. Stabens uppgift är att ge stöd och service till förskolechefer, fritidschefer, politiker, brukare och allmänhet. På stadsdelsförvaltningen finns också en controller med särskilt ansvar för förskolorna samt en personalkonsult som stödjer cheferna vid behov.

Varannan vecka samlas förskolecheferna till ett möte med avdelningschefen, kvalitetsutvecklaren och controllern, för information och diskussion kring angelägna och aktuella frågor. Där förmedlas också information från andra personer som i sin funktion är viktiga för verksamheterna.

Inom stadsdelsområdet har en förändring skett avseende gruppindelningen av barnen. Förvaltningen strävar efter att hålla sig till riktmärkena för gruppstorlekarna, 14 för barn 1-3 år och 18 för barn 3-5 år, men ofta delar man numera in barnen i grupper 1-5 år. I det nya intagningsystemet tas barnen in efter kötid oavsett ålder vilket också påverkar åldersindelningen. Vid avläsningen 081030 såg gruppindelningarna i snitt ut som följer: 72 avdelningar 1-3 år med i snitt 13,28 barn, 32 avdelningar 3-5 år med i snitt 15,59 barn och 85 avdelningar 1-5 år med i snitt 16,38 barn.

Nedan följer den kartläggning av de flerspråkiga barnen som gjordes inom stadsdelsområde i maj 2008. Med flerspråkiga barn menas här de barn som bor i familjer där man talar ett annat modersmål än svenska i hemmet.

Hagsätra 60 % , Rågsved 85 % , Högdalen- Bandhagen - Örby 30 %
Östberga 71 % , Årsta 16 % , Dalen – Blåsut 29 % , Stureby 10 % , Enskede 9 %

40 % (1176 flerspråkiga barn av 2958 totalt) av barnen i Enskede – Årsta – Vantörs förskolor är flerspråkiga. Barnen talar ett eller flera språk (annat än svenska) aktivt i hemmet. Det finns ca 80 olika språk representerade, varav de största är arabiska (ca 200 barn), spanska (ca 100 barn), tigrinja (ca 50 barn), kurdiska/sorani (ca 45 barn) och engelska (ca 45 barn). Många av språken talas bara av två tre barn.

Andelen utbildade förskollärare har ökat något, från i snitt 31 % 2007 till 35,9 % 2008, variationen är dock mycket stor inom stadsdelsområdet. Förskolorna tar årligen emot lärarstudenter (för närvarande är ca 40 studenter) i den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) för att det gynnar förskolornas utveckling och också som ett led i arbetet med att rekrytera flera förskollärare.

Stadsdelsnämnden uppfyller barnomsorgsgarantin år 2008

Stadsdelsförvaltningen har uppmuntrat avknoppningen av kommunala förskolor. En avknoppning skedde inom stadsdelsområdet 080101 då 18 avdelningar knoppades av i Årsta-Johanneshov.

DET SYSTEMATISKA KVALITETSARBETET

Förskolorna utformar årligen konkreta mål och åtaganden för sitt arbete i sina verksamhetsplaner (VP) som i sin tur bryts ner på avdelningarna till konkreta arbetsplaner. Inför innevarande budgetår använde man sig för första gången av webb-ils för Stockholms stad. Systemet har sedan använts för uppföljning i tertiärrapporterna. Samtliga förskolor i stadsdelen har följt stadens skrivanvisningar för kvalitetsredovisningen. Redovisningarna håller i år en generellt högre kvalitet än föregående år

FEL! INGEN TEXT MED ANGIVET FORMAT I DOKUMENTET.

men varierar en hel del till sin utformning. Några förskolechefer har gjort en mycket noggrann redovisning utifrån brukarundersökningen och andra utvärderingar samt resonerat reflekterande kring resultaten, andra har lagt sig på en mellannivå där man ändå kan utläsa utvecklingen väl, och några har skrivit mycket kortfattat. Den beskrivande texten om arbetsätten överväger fortfarande hos många.

Kvalitetsarbetet bedöms utifrån enheternas kvalitetsredovisningar och ledningens besök på förskolor vara noga genomtänkt. Delaktigheten hos personalen har ökat ytterligare sedan förra året. Man beskriver ett väl organiserat och strukturerat arbete där alla i organisationen har kunskaper om, och är insatta i, såväl de politiska riktlinjerna som stadens system för kvalitetsarbetet. Arbetet med att ta fram kvalitetsredovisningen är kopplat till det kvalitetsarbete som bedrivs inom enheterna under hela verksamhetsåret. Några enheter arbetar efter ett genomtänkt årshjul; ett "kvalitetshjul", med inplanerade avstämningar och uppföljningar. Det finns många goda exempel på hur medarbetarnas kompetens tas tillvara och hur arbetet bedrivs med hjälp av ledningsgrupp, ansvarspedagoger, kvalitetsgrupp, utvecklingsgrupp, nätverk och arbetsgrupper. All personal är delaktig på avdelningsmöten, arbetsplatsträffar och planeringsdagar. Varje avdelning bidrar med underlag till kvalitetsredovisningen inom sitt förskoleområde.

Inom förskoleverksamheten finns ett imponerande engagemang, kunskaper och en strävan efter att hela tiden förbättra sig. Det är också glädjande att flera förskoleenheter de senaste åren nominerats till Stockholms stads kvalitetsutmärkelse. I år är en enhet nominerad. En annan förskoleenhet vann utmärkelsen för två år sedan och är nu också "idéskola för mångfald" genom Myndigheten för skolutveckling. Deltagandet i kvalitetsutmärkelsen har visat sig ha en stimulerande effekt på utvecklingsarbetet i verksamheterna även för dem som inte vinner. För att sprida goda idéer inbjuder Avdelningen förskola och fritid till pedagogiskt café en gång i månaden för att där ge pedagogerna från olika delar av stadsdelsområdet kontakt med varandra och möjlighet att ta del av varandras arbetsätt, projekt och teman. Oftast föreläser pedagoger från det egna stadsdelsområdet.

Exempel på underlag för utvärdering är brukarundersökningen, barnens portfolio, barnintervjuer, barnobservationer, föräldraenkäter, utvecklingssamtal, synpunkts- och klagomålshantering, självvärdering, medarbetarenkät, arbetsmiljöenkät samt arbetslagens samlade bedömning och slutsatser. För att ytterligare förbättra kvalitetsarbetet i stadsdelsområdet, deltar förskolecheferna och deras biträdande chefer liksom kvalitetsutvecklaren, i projektet "Utbildning i lokalt kvalitetsarbete" som anordnas genom Utbildningsförvaltningens kvalitetsavdelning. Ett mycket stort intresse och engagemang finns för denna fördjupning.

ÅTGÄRDER FÖR UTVECKLING I FÖREGÅENDE ÅRS KVALITETSREDOVISNING

Arbetet med att förankra och lokalt anpassa likabehandlingsplanen ska fortgå och följas upp.

Samtliga enheter har arbetat med att förankra sina likabehandlingsplaner. I samband med kvalitetsredovisningen har man utvärderat dem och uppdaterat vid behov.

FEL! INGEN TEXT MED ANGIVET FORMAT I DOKUMENTET.

Gemensamma riktlinjer för språkstöd och modersmålsstöd behöver arbetas fram och en årlig kartläggning av barnens modersmål ska göras.

Ett gemensamt språkutvecklingsprogram har tagits fram för stadsdelens förskolor utifrån ett tidigare plan i Vantör. I programmet finns mål och strategier för arbetet med barnens språk- och kunskapsutveckling. Strategierna är *förslag* på olika vägar för att nå målen. Syftet med planen är att främja alla barns språkutveckling, med särskilt fokus på barn med annat modersmål än svenska. Planen implementeras nu i samtliga förskolor via språkrepresentanter som i sin tur tillhör språknätverk inom stadsdelsområdet och leds av förvaltningens språkpedagog. En kartläggning av barnens modersmål har genomförts enligt planerna.

Alla barn ska ges möjlighet att delta i planering och utvärdering utifrån sina förutsättningar. Barnens inflytande i verksamheten ska konkretiseras.

Ovanstående redovisas under läroplansmålen

Barnens utveckling och lärande ska kontinuerligt dokumenteras och kommuniceras med föräldrarna.

Inom samtliga enheter dokumenterar man barnens utveckling och lärande i någon form. Förskolorna har kommit olika långt i det arbetet men i stort sätt alla förskoleenheter betraktar det fortfarande som ett utvecklingsområde. Några gemensamma pedagogiska caféer i ämnet är också inplanerade.

Hemsidor ska utarbetas för samtliga förskoleenheter.

Alla förskoleenheter har nu en egen webbplats med en grundstomme enligt stadens gemensamma struktur. Inom hälften av enheterna påbörjades arbetet redan 2006 varför de har hunnit längre med att utveckla sina webbplatser. På samtliga enheterna finns utbildade webbredaktörer och på stadsdelsförvaltningen finns en projektanställd person på halvtid för att stötta enheterna i uppbyggnadsarbetet.

Enhetliga utvärderingsinstrument ska eftersträvas.

Stockholms stads brukarundersökning och medarbetarenkät har utgjort de gemensamma utvärderingsinstrumenten. Brukarundersökningen beställdes nedbruten per förskola vilket gjorde den till ett bra verktyg för enheternas utvärdering.

SAMMANFATTANDE BEDÖMNING AV MÅLUPPFYLLELSEN OCH LÄRDOMARNA UNDER LÄSÅRET

Stockholms stads brukarundersökning (med svarsfrekvensen 78 %) visade att 91 % av föräldrarna totalt sett är ganska nöjda eller mycket nöjda med förskoleverksamheten i Enskede-Årsta-Vantör. Snittet för hela staden är 89%. Då brukarundersökningen brutits ner per förskola kan man se att de föräldrar som var minst nöjda ofta var de som hade barn som blivit förflyttade till tillfälliga lokaler pga. bränderna. Det var också ett större missnöje på flera av de förskolor där man då undersökningen gjordes inväntade en ny chef. Inom en del områden, företrädesvis där många föräldrar har ett annat modersmål, var svarsfrekvensen ganska låg vilket också kan ha dragit ner resultatet.

Brukarundersökningen har i nedbruten form per förskola analyserats i samband med kvalitetsredovisningen och därmed inför nästa års verksamhetsprogram. Några enheter påtalar att det är viktigt att också följa upp utvärderingen genom att återkoppla enkätsvaren till föräldrarna. Då får man som personal veta på vilket sätt man är nöjd

FEL! INGEN TEXT MED ANGIVET FORMAT I DOKUMENTET.

respektive missnöjd och kan diskutera vilka förutsättningar det finns till eventuella förändringar och konkreta förbättringar.

Normer och värden

Resultatet av arbetet kring normer och värden uppfattas sammanfattat liksom förra året som mycket gott. Det framstår som ett område där pedagogerna känner sig trygga med de metoder och förhållningssätt de har. De flesta barngrupperna blir under året väl fungerande grupper ur ett socialt perspektiv. Barnen vet att de kan påverka verksamheten och att deras röst är värd något på förskolan. De lär sig att visa respekt för varandra. På många enheter hur man tagit tillvara och synliggjort den kulturella mångfalden. Alla förskoleenheter har uppdaterade likabehandlingsplaner. Barn i behov av särskilt stöd bedöms ha fått adekvat stöd och är väl integrerade i barngrupperna. Det verkar finnas en ökad medvetenhet hos pedagogerna kring hur viktig man själv är som förebild. Självskattning och observationer har börjat användas på många håll som ett utvecklingsinstrument.

Barns inflytande

Inflytande och delaktighet för barnen hör nära samman med ett demokratiskt förhållningssätt varför vissa arbetssätt och resultat går i varandra i förskolornas redovisningar. Barns inflytande är fortfarande ett område som man vill utveckla vidare även om man kommit en bra bit på väg. I kvalitetsredovisningarna framkommer att man arbetar medvetet för att använda barngruppen som en tillgång och skapa meningsfulla sammanhang där varje barn känner sin egen betydelse. Man utnyttjar varje barns nyfikenhet, lust och inre motivation samt uppmuntrar och låter barn försöka själva.

Utveckling och lärande

Stor betoning ligger fortfarande på arbetet med barnens språk och kommunikationsförmåga. Enheterna beskriver en hög måluppfyllelse avseende barnens språkutveckling. I större utsträckning än tidigare har man också synliggjort matematiken i vardagen och fått barnen att upptäcka och använda den i meningsfulla sammanhang. Användningen av IT har snabbt vuxit inom våra förskolor främst för dokumentation och administration. Flexibiliteten har ökat på förskolorna avseende såväl lokalutnyttjandet och gruppammansättningar, som personalplaneringen. Inomhusmiljön ändras ofta med ommöbleringar utifrån barnens behov och lek. Ett framgångsrikt arbetssätt som ger utrymme för dialog är att dela upp barnen i mindre grupperingar. Barnens vardag dokumenteras med bilder för att man ska kunna återspegla och prata kring det som barnen varit med om. Pedagogisk dokumentation används för att beskriva processer och resultat och för att få underlag till vidare utveckling och dialog med föräldrarna. Några förskoleområden använder dokumentationsformen RUS (relationsutvecklingsschema) och beskriver den som ett bra stöd i arbetet. Fortfarande är den pedagogiska dokumentationen ett utvecklingsområde som förskolorna arbetar vidare med. Förvaltningen kommer också att ha ämnet som tema på pedagogiskt café under våren 2009.

Förskola och hem

En god kontakt mellan förskolan och hemmen eftersträvas vid samtliga förskolor. Föräldrarnas delaktighet och medverkan ses som en förutsättning för att barnet ska erbjudas de bästa förutsättningarna till att utvecklas. Pedagogerna vill att föräldrarna ska vara nöjda och trygga med att lämna sina barn på förskolan och att det därför är viktigt att ta del av deras kunskaper om det egna barnet samt åsikter och synpunkter på

FEL! INGEN TEXT MED ANGIVET FORMAT I DOKUMENTET.

verksamheten. Man är noga med att föräldrar alltid ska känna sig välkomna till förskolan och bli trevligt och respektfullt bemötta.

Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet

Samverkan sker främst med alla kommunala skolor i stadsdelsområdet. Kontakten sägs ha minskat sedan ansvaret för skolorna gick över till Utbildningsförvaltningen vilket tros bero på att cheferna nu inte har några naturliga träffpunkter. De lokala nätverken som är uppbyggda kring skolorna lever dock vidare i olika omfattning. En gemensam handlingsplan för övergången förskola - skola har tagits fram inom stadsdelsområdet som ska vara till stöd och ligga till grund för samarbetet. Utifrån den bestämmer man lokalt vad som passar i det egna närområdet. Utifrån de lokala utvärderingarna har övergången fungerat bra detta år. Det uppstod dock oklarheter för föräldrarna om datumet för övergången, beroende på att många skolor inte kunde ha ordinarie personal på plats den dagen med anledning av sina planeringsdagar.

UPPFÖLJNING AV LÄROPLANENS ÖVERGRIPANDE MÅL

Normer och värden

Exempel på förskolornas mål/åtaganden

Vi åtar oss att stärka barnens självkänsla och hjälpa dem att skapa en positiv självbild.

Vi åtar oss att utveckla barnens demokratiska kompetens

Några exempel på vanligt förekommande arbetssätt

Varje barn blir dagligen bemött så att det känner sig sett och bekräftat. Barnen får möjlighet till kroppskontroll och rörelseglädje genom utevistelse, lekar, sång och rytmik för att stärka självkänslan. Miljön är utformad så att den inbjuder till varierade roller och aktiviteter. Med hjälp av bl.a. dramalek och skapande får barnen tillgång till sitt känslspråk. Barnens frågor och intressen påverkar valet av temarbeten och aktiviteter. Man uppmuntrar och stödjer barnen i att uttrycka sin åsikt och tränar dem i att lyssna till varandra och se varandras starka sidor. Pedagogerna hjälper barnen med konfliktlösningar. Likheter, olikheter och den kulturella mångfalden lyfts fram på ett positivt sätt. Personalen uppmärksammar och diskuterar vilka bilder som förmedlas genom litteratur och sånger samt vilka ”leksignaler” förskolan sänder ut till flickor respektive pojkar. Med utgångspunkt från observationer förs diskussioner kring det egna förhållningssättet gentemot barnen ur olika aspekter.

Exempel på beskrivna resultat.

De flesta barngrupperna blir under året väl fungerande grupper ur ett socialt perspektiv. Barnen hjälper ofta varandra och visar empati då någon gjort sig illa eller är ledsen. De frågar efter sina kompisar då de är frånvarande. I stor utsträckning klarar de av att själva hantera konflikter som uppstår och de reagerar vid orättvisor. Man ser allt oftare att barnen själva hittat metoder för att göra saker rättvist t.ex. rösta. Barnen vet att de kan påverka verksamheten och att deras röst är värd något på förskolan.

FEL! INGEN TEXT MED ANGIVET FORMAT I DOKUMENTET.

Bedömning och analys av målpuffyllelsen

En stor medvetenhet är märkbar hos personalen kring vilken betydelse deras förhållningssätt, mot varandra och mot barnen, spelar. Intrycket är att det finns en stor öppenhet på förskolorna. Pedagogerna är inte rädda för insyn utan tar i stället hjälp av kolleger och resurspersoner med att få syn på det egna förhållningssättet. Metoddiskussioner om förhållningssätt, barnsyn och värdegrund är numera återkommande inslag på avdelningsmöten och liknande möten. Klimatet på förskolorna uppfattas i de flesta fall som gott och man verkar ta tag i såväl små som stora problem direkt då de uppstår. Pedagogerna skattar sitt arbete kring normer och värden högt i utvärderingarna och man vill fortsätta utveckla förmågan att verkligen lyssna på vad barnen har att säga och bli ännu bättre på att omsätta begreppet demokrati från teori till praktik. Genustänkandet genomsyrar fortfarande förskolornas arbete men fortbildning och diskussioner kring ämnet tycks ha avtagit något. Likabehandlingsplanen är uppdaterad men verkar mest utgöra ett material att utgå ifrån i enheternas värdegrundsarbete. Detta är ett exempel från en enhet som förmodligen är ganska allmängiltigt: "Vår likabehandlingsplan är känd för personalen på en nivå men de metoder som finns beskrivna i den används ganska oreflekterat och mer utifrån erfarenhet av vad som är framgångsrikt i arbetet när eventuella tendenser till kränkande situationer uppstår. I enheten har vi nästan aldrig situationer mellan barn och barn eller mellan vuxna och barn som får karaktären av kränkningar. Pedagogerna är bra på att tidigt upptäcka eventuella tendenser och då involvera barnen i lösningar på ett konstruktivt sätt".

Utveckling och lärande

Exempel på förskolornas mål/åtaganden

Förskoleenheten åtar sig att aktivt och medvetet arbeta för att lägga grunden för alla barns språkliga och kommunikativa utveckling.

Vi åtar oss att alla barn ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur.

Några exempel på vanligt förekommande arbetsätt

Barnens nyfikenhet och lust till lek och lärande ses som utgångspunkten för utvecklingen och lärandet. I projekt och temaarbeten tar man tillvara barnens tankar och idéer på ett sätt som stimulerar barnen att gå vidare i sitt lärande. Miljön är utformad för att stimulera till rörelse och skapande aktiviteter såväl inne som ute. Skogsutflykter, friluftaktiviteter och andra utflykter förekommer ofta. Inomhusmiljön ändras utifrån barnens behov och lek. Utrymme för dialog skapas genom att arbeta med mindre grupperingar av barn inom en avdelning. Verksamheten planeras för att stödja språkutveckling i såväl svenska språket, som i förekommande fall, modersmålet. Flerspråkiga barns språksituation kartläggs med hjälp av språkdomäner. Boken och läsandet har en central betydelse. Förskolorna lånar och köper in böcker på många olika språk som också lånas ut till hemmen. Flera förskolor driver läsprojekt tillsammans med skolelever från åk 4-6 som läser sagor för barnen på sitt modersmål. Föräldrarna uppmuntras att tala sitt modersmål tillsammans med sina barn. Man är tydlig och konkret och använder sagoberättande, rim och ramsor, bilder, sånger och språkstimulerande lekar för att utveckla samspel och kommunikation. Kulturupplevelser erbjuds alla barn. I vardagliga situationer ges barnen möjligheter att upptäcka och reflektera kring matematik/naturvetenskap. Verksamheten dokumenteras med hjälp av bilder för att man ska kunna återspegla och prata kring det som barnen varit

FEL! INGEN TEXT MED ANGIVET FORMAT I DOKUMENTET.

med om. Pedagogisk dokumentation av barnets utveckling och lärande dokumenteras på olika sätt genom portfolio, RUS (relationsutvecklingschema), min pärm etc. Vid behov tar man tillvara den kompetens som finns inom konsult- och stödgruppen i stadsdelsförvaltningen .

Exempel på beskrivna resultat.

Barnens ordförråd och språkliga förmåga har ökat, vilket pedagogerna märker genom deras intresse för att prata och berätta, både enskilt och i grupp. De har också utvecklat sitt logiska tänkande vilket visar sig i vardagen där matematiska begrepp och problem används. Barnen är mycket engagerade och intresserade av sin portfolio/sin pärm vilket har stärkt deras ställning i förhållande till sitt lärande. Arbetet i mindre grupper har givit varje barn möjlighet att utvecklas i sin takt och har stärkt självförtroendet särskilt hos de tystare barnen. Dokumentationen av barnens utveckling och lärande har fördjupat de pedagogiska diskussionerna i arbetslagen och bidragit till utveckling. Språkutvecklingsprogrammet har medfört att varje barns språkdomäner har nedtecknats. Modersmålsstöd med befintlig flerspråkig personal har varit mycket uppskattat av föräldrar medan inköpa timmar från Språkcentrum inte fungerat så bra som man kunde önska. Specialavdelningarna för barn med autism och barn med funktionshinder har hög måluppfyllelse enligt föräldrautvärderingar och självskattning.

Bedömning och analys av måluppfyllelsen

Stor betoning ligger på arbetet med barnens språk och kommunikationsförmåga. Personalen på många av förskolorna har bred kunskap och insikt om språkets betydelse för barns utveckling och enheterna beskriver en hög måluppfyllelse avseende barnens språkutveckling. En fråga som dock några enheter ställt sig är om man under de senaste åren har kommit att ta språkarbetet för självklart. Under en period var språkutvecklingen starkt i fokus. Nu upplever man att det finns konkurrens från andra områden som hälsa, genus och matematik. Det är viktigt att fortsätta kompetens- och utvecklingsarbetet kring språkutveckling. Särskilt viktigt är det i de områden som inte fått ta del av tidigare riktade satsningar i staden. Från några enheter berättas att pedagogerna utifrån ett självskattningsschema i språkprogrammet skattar sitt arbete högt i alla delar medan USK-rapporten visar att föräldrarna inte uppfattat detsamma. Det tolkas som att man behöver bli bättre på att berätta och konkretisera för föräldrarna om arbetet med kommunikation och språkutveckling. Under året har några enheter köpt in modersmålstimmar på många olika språk från Språkcentrum men man har tyvärr haft svårt att få till ett samarbete som gynnat barnens språkliga utveckling. Det har medfört att man i dagsläget endast köper in ett fåtal modersmålstimmar och i stället strävar efter att utöka antalet flerspråkiga pedagoger på enheterna där det finns behov. Det har redan skett en utveckling av hur man tar tillvara personalens språkkunskaper som en integrerad del i den dagliga verksamheten. Flexibiliteten på förskolorna bedöms ha ökat på ett positivt sätt. Det gäller såväl personalens samarbete mellan avdelningar och inom hela enheter som barngruppernas indelning och den fysiska miljön. Rummen är ofta inte bestämda till att användas för ett visst ändamål utan kan variera utifrån uppkomna behov eller det som händer på avdelningen just nu.

Barns inflytande

Exempel på förskolornas mål/åtaganden

FEL! INGEN TEXT MED ANGIVET FORMAT I DOKUMENTET.

Vi åtar oss att stödja barnens förmåga till att ta ansvar och uttrycka sina tankar och åsikter.

Vi åtar oss att barnen ska känna delaktighet, ha inflytande över sin dag och kunna göra egna val i verksamheten.

Några exempel på vanligt förekommande arbetssätt

Man tillvaratar barnens tankar och idéer och vidareutvecklar dessa i verksamhetens teman, projekt och annan pedagogisk verksamhet. När man beställer material till avdelningen får barnen ofta vara med. Barnen ges möjlighet och uppmuntras att göra egna val. Förutsättningar skapas så att barnen får möjligheter att göra saker i sin egen takt och man väntar in deras egna sätt att lösa problem. Materialet finns i barnens höjd så att de kan nå det när de vill. Lekobservationer används för att man ska få en uppfattning om vad barnen har för preferenser vad gäller lekar. I barnintervjuer får de äldre barnen möjlighet att enskilt berätta om hur de uppfattar olika aktiviteter och händelser i förskolan. I samtal är man uppmärksam på att pojkar och flickor ska ha lika stort talutrymme och uppmärksamhet. I barnrådet eller på samlingen får barnen komma med förslag och diskutera i organiserad form.

Exempel på beskrivna resultat.

En ökad medvetenhet kring vikten av barns delaktighet och inflytande har enligt redovisningarna vuxit fram inom enheterna. Pedagoger anser själva att de pratar mer med barnen och lyssnar efter deras intressen. De ger fler positiva svar än nej-svar och tar fasta på allt barnen kan själva. Pedagogerna har lärt sig att räkna med barnens kompetens och att ta hjälp av barnen i den dagliga verksamheten. Man har märkt att rutiner och att arbeta med mindre grupper skapar en lugn miljö och minskar förekomsten av konflikter. I intervjuer med 5-åringarna har man det här året kunnat se att barnen upplever att de i högre grad än tidigare har inflytande över sin vardag och de egna aktiviteterna. Däremot upplever de inte att de i lika hög grad kan påverka övergripande ramar och regler.

Bedömning och analys av måluppfyllelsen

Det finns ett stort intresse för att utveckla barns inflytande och delaktighet ytterligare. Många enheter är en bra bit på väg och betonar vikten av att alltid utgå från barnens tankar och intressen då man väljer projekt, teman eller forskningsområden att arbeta med. Man strävar efter att med stigande ålder och mognad ge barnen allt större inflytande över såväl innehåll som arbetsformer. Några enheter uttrycker att de också behöver bli bättre på att intervjua barnen som en del i verksamheten inte bara inför utvecklingssamtalen eller som utvärdering. Man jobbar vidare på att barnen ska känna och veta att de har möjlighet till inflytande.

Förskola och hem

Exempel på förskolornas mål/åtaganden

Vi åtar oss att ge alla föräldrar inom verksamheten möjlighet till insyn och inflytande över sitt barns lärande och utveckling.

Några exempel på vanligt förekommande arbetssätt

Nya föräldrar får en introduktion med välkomstsamtal för överförande av viktig information om barnet. Det är vanligt med ”föräldraaktiv inskolning” vilket betyder att

FEL! INGEN TEXT MED ANGIVET FORMAT I DOKUMENTET.

föräldern är med i förskolans verksamhet kl.9-15 varje dag i 3-5 dagar. Uppföljning sker efter någon månad. Barnet tilldelas en ansvarsperson från personalen på avdelningen. Daglig kontakt sker vid lämning och hämtning. Information ges på anslagstavlor, i informationsblad och på webbplatsen. Föräldrarna inbuds till föräldramöten en gång per termin. Man strävar efter att föräldramötena skall upplevas som meningsfulla och angelägna, ha en tydlig agenda och vara väl förberedda. Pedagogerna tar hjälp av bilddokumentation för att ge föräldrar inblickar i vardagen. Föräldrarna erbjuds också ett väl underbyggt och förberett utvecklingssamtal per termin. Vid behov tar man hjälp av tolk. Föräldraråd organiseras med föräldrarepresentanter från varje avdelning. Gemensamma fester för med barn, föräldrar och personal ordnas återkommande. Årliga enkätundersökningar för att ta reda på föräldrarnas åsikter genomförs med återföljande återkoppling.

Exempel på beskrivna resultat

Trygga föräldrar som vågar ge både ris och ros. Genom föräldraaktiv inskolning har det skapats ett större samförstånd mellan föräldrar och pedagoger och också givit föräldrarna bättre kunskap om verksamhetens alla delar. Vid föräldrasamtal har den pedagogiska dokumentationen/portfolio/ barnets pärm använts i större utsträckning än förut som ett sätt att kommunicera barns utveckling och lärande. Föräldrarna har sagt sig uppskatta såväl dokumentationen från verksamheten som den pedagogiska dokumentationen av barnets utveckling och lärande. Föräldraråd med föräldrarepresentanter från varje avdelning har fungerat bra på en del av förskolorna på andra har man inte lyckats få till stånd ett föräldraråd. Synpunkter och önskemål har framkommit i ökad grad. En del föräldrar har deltagit i olika projekt, både i barnens projekt och i upprustningsfrågor av ex förskolegårdar. Många föräldrar har deltagit i firandet av traditioner och i gemensamma aktiviteter. En del föräldrar har valt att vara med sina barn i verksamheten under en dag.

Bedömning och analys av måluppfyllelsen

I kvalitetsredovisningarna framkommer det att man inom många förskoleområden är ganska nöjda med kontakten med föräldrarna och tycker att de ges inflytande och delaktighet. I stort sätt alla ser ändå föräldrarnas inflytande och delaktighet som ett fortsatt utvecklingsområde. Det tillkommer ju också hela tiden nya föräldrar som ska involveras i förskolans verksamhet. Inom några områden har man i olika projekt framgångsrikt prövat alternativa sätt att möta föräldrar och fortsätter att pröva sig fram. Flera enheter påtalar att man ska försöka skapa ett föräldraforum för inflytande inom enheten. Detta har saknats på många håll de senaste åren och behöver aktualiseras i en ny form. En del förskolor har dragit slutsatsen att de behöver bli bättre på att utveckla sättet att kommunicera kring verksamheten med föräldrar. Pedagogerna behöver utveckla sitt sätt att tala om och beskriva den pedagogiska verksamhet som bedrivs inom förskolan, den verksamhet och de aktiviteter som föräldrar inte alltid ser och är medvetna om.

Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet

Exempel på förskolornas mål

Vi åtar oss att ha en öppen dialog med skolan och i samråd med föräldrarna kommunicera barnens utveckling och lärande vid övergången

FEL! INGEN TEXT MED ANGIVET FORMAT I DOKUMENTET.

Förskolans mål är att samverka med skolan och bidra till en smidig övergång för barnen till förskoleklassen.

Några exempel på vanligt förekommande arbetsätt

Förskolorna arbetar tillsammans med närliggande skolor utifrån en handlingsplan. Den utgår från en gemensam övergripande handlingsplan för hela stadsdelsområdet som nyligen har reviderats i en arbetsgrupp med chefer från förskola/skola. Gemensamt är att man gjort upp om vilken information som ska ges till föräldrarna, i vilken form det ska ske, när och var samt vem som ska ansvara. Man har också beslutat om besök i varandras verksamheter, samtal man ska ha med föräldrarna och hur inskolningen ska ske. En särskild överlämnandeplan finns för barn som kommer att behöva särskilt stöd i skolan. Då är också den övergripande resursenheten inblandad. I den södra delen av stadsdelsområdet (tidigare Vantör) finns sedan tidigare ett nätverk med ca 50 pedagoger från förskola, förskoleklass och fritids. Man träffas ett par gånger per termin för gemensamma diskussioner och teman för att upprätthålla kontakterna och den ”röda tråden”.

Exempel på beskrivna resultat.

Kontakterna förskola skola varierar mycket mellan de olika skolområdena men gemensamt är att man från förskolorna beskriver att kontakten tyvärr minskat ordentligt sedan huvudansvaret för skolorna flyttades från stadsdelsförvaltningarna. Man anser ändå att övergången fungerat bra detta år för barnen. En negativ faktor var dock att många skolor inte var positiva till att ta emot förskoleklassbarnen det beslutade datumet med anledning av inplanerade planeringsdagar för personalen. Det gjorde att föräldrarna kom i kläm eftersom de inte hade sin förskoleplats kvar. Det stora pedagognätverket förskola/skola(i f.d. Vantör) beskrivs fortfarande som mycket fruktsamt. De återkommande möten mellan förskolan och skolan har resulterat i insyn i varandras verksamheter som i sin tur utvecklat samsyn. Mötena har medfört att det blivit en helhetssyn på inskolningen och den information som går till föräldrarna. En större öppenhet har märkts mellan personalen i de olika verksamheterna och det har också blivit naturligare att besöka varandra

Bedömning och analys av måluppfyllelsen

Det finns goda förutsättningar för att samarbetet förskola/skola fortsätter att fungera bra. Den nyligen reviderade planen ska ligga till grund som ett stöd men det är viktigt att de små lokala nätverken lever vidare eftersom mycket är beroende på smidiga och positiva personliga kontakter. En svårighet är att man inte alltid vet vilka skolor barnens föräldrar kommer att välja för sina barn. Vissa år väljer föräldrarna många olika skolor och även skolor som ligger långt borta ifrån förskolan och som kanske drivs i privat regi. Det blir då oftast föräldrarna som blir den sammanhållande länken vid övergången även om förskolepersonalen alltid gör sitt bästa för att underlätta och hjälpa till.

ÅTGÄRDER FÖR UTVECKLING/UTVECKLINGSOMRÅDEN

Kvalitetsarbetet i sig utgör ett fortsatt område att utveckla.

Pedagogisk dokumentation är ett fortsatt utvecklingsområde för alla förskoleenheter.

FEL! INGEN TEXT MED ANGIVET FORMAT I DOKUMENTET.

Barns språkutveckling utgör inom många förskoleenheter ett viktigt utvecklingsområde. Inom de områden där man tidigare genomfört stora fortbildningsinsatser fortsätter det att vara ett område för ständig förbättring.

Inflytande och delaktighet för såväl barn som föräldrar beskrivs av många förskoleenheter som ett fortsatt förbättringsområde.

Flera enheter har anslutit sig till ”Grön flagg” som innebär att de kommer att arbeta mycket med miljöfrågor.

SLUTORD FRÅN FÖRSKOLECHEF/ENHETSCHEF

Min sammanfattande bedömning är att förskoleenheterna inom Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde är mycket välfungerande. På enheterna finns struktur, en genomtänkt organisation och ett stort engagemang för att barnen ska få en bra och utvecklande förskoletid. Förskolecheferna är erfarna, kunniga och ansvarstagande samt öppna för utveckling och förnyelse. De är nogra med att förankra och göra personalen delaktig i verksamhetsutvecklingen. Medarbetarna är den viktigaste resursen och man tar väl tillvara deras kunskaper genom att delegera ansvar till dem utifrån vars och ens lämplighet. Ett stort intresse finns för det systematiska kvalitetsarbetet och utbildningen i projektet ”lokalt kvalitetsarbete” är uppskattat. För de barn vars förskolor (Gläntan i Östberga och Rothugget i Stureby) brändes ner ordnades lokalfrågan och verksamheterna tack vare stort ansvarstagande från personalen och cheferna. Det är nu beslutat om återuppbyggnad av de nedbrunna förskolorna. Tre nya förskolechefer anställdes före sommaren med anledning av en omorganisation av förskoleområdena. De har på ett bra sätt tillsammans med sin personal kommit igång med arbetet inom sitt förskoleområde.

Leif Fransson
Avdelningschef förskola och fritid

FEL! INGEN TEXT MED ANGIVET FORMAT I DOKUMENTET.

Box 81, Slakthusplan 4 121 22 Johanneshov
Telefon 508 14 000. Fax 508 14 444
e-post@eav.stockholm.se

www.stockholm.se